

SEMINAR

4 June 2015
16.00

Den levande kakelplattan

Gertrud Olsson

En studie om kakelplattans plats i stadens och arkitekturens rum. Om det kaklade rummet som innefattar mer än ytskiktet på väggen.

Min studie under två terminer har varit inriktad på kakelutvecklingen i Turkiet. Den tar avstamp i Konya på 1200-talet, ofta med hantverkare från Persien, och utvecklas under tidigosmansk tid i Bursa och Edirne. I mitten av 1500-talet formas den klassiska osmanska stilen i Istanbul, fortfarande med ledning av mästare från Tabriz. Keramikverkstäderna ligger vid den här tiden främst i Iznik. Studien visar kakelutvecklingarnas teknikförändringar från kakelmosaik till cuerda seca, lustermåleri, guldstencilering och underglasyr. Ornament och färger förändras: från monokroma hexagon- och triangelformade plattor till kvadrater mönstrade med runda blommor och sågtandade blad, och vidare till tolkningar av namngivna blommor som tulpan, ros och nejlika. De geometriska upprepningarna i stjärnmönster är dock alltid verksamma. När Mimar Sinan, den mest berömde av alla osmanska arkitekter, blir chefsarkitekt 1538 sker en förändring. Genom att applicera kaklet utfallande på moské- väggarna blir kakelmaterialet rumsskapande och fick då uppgiften att artikulera arkitekturen. De keramiska materialen har alltid inneboende perceptiva egenskaper. Ytan kan vara blankt glaserad eller oglaserad matt, vara mönstrad eller monokrom, i relief eller slät – vilket ger olika effekter i rummet. Ytorna är reflekterande, kamouflerande, och har i skilda avstånd och ljusförhållanden förmågan att för ögat transformeras eller uppfattas som andra material. Den perceptiva interaktionen mellan kakelplattan och betraktaren levandegör rummet.